

URTX

M N. SALVADOR RITORT

**I FAUS: UN URGELLENC IL·LUSTRE
A L'ARXIDIÒCESI DE TARRAGONA**

Eugeni Perea Simón

MN. SALVADOR RITORT I FAUS: UN URGELLENC IL·LUSTRE A L'ARXIDIÒCESI DE TARRAGONA

**Eugeni
Perea Simón**
Historiador

Els arxius de la Diputació de Tarragona custodi- en un fons de partitures musicals de mossèn Salvador Ritort i Faus (1887-1955)¹ d'un notable interès per a conèixer la producció d'aquest compositor i, en general, per a entendre la musicologia religiosa de l'arquebisbat de Tarragona durant la primera meitat del segle XX. Aquest fons ha estat recentment catalogat i es troba a l'abast de consulta dels investigadors.²

Mossèn Salvador Ritort i Faus va néixer a Castellciutat (Alt Urgell) el 13 de setembre de 1888 i va morir a Tarragona el 18 d'agost de 1955. S'inicià musicalment a l'Escolania de Montserrat -on hi havia entrat als vuit anys-, aprengué violí, orgue, harmonia i composició musical. Els estudis eclesiàstics els realitzà en el seminari d'Urgell, on continuà la formació musical sota la direcció d'Enric Marfany i Bons. Als vint i quatre anys aconseguí la plaça d'organista de Ponts (la Noguera) i, dos anys més tard, va guanyar la d'organista segon de la catedral de Santa Maria de Tarragona, essent aleshores nomenat beneficiat de la seu; fou professor de música de la Casa Provincial de Beneficència (1926) i subdirector de l'Orfeó Tarragoní; durant un breu període de temps impartí classes de música en el seminari. Tam-

bé va col·laborar amb l'"Estación Central Radio-Emisora de la ciudad de Buenos Aires" (Amèrica del Sud), per a la qual va compondre peces com les populars "Romances de Labrador" per a veu de baríton i piano, segons hem pogut llegir en un contracte d'edició musical que conserva el senyor Malapeira de Vila-seca; l'Arxiu de la Diputació de Tarragona posseeix una altra composició que prova aquesta relació amb l'Argentina: es tracta d'una obra sense títol, datada pel gener de 1936 i dedicada al baríton D. José Anguerri Profitós. Per altra banda la vitalitat i capacitat de treball de mossèn Ritort va fer-la extensiva fins i tot a la crítica musical, publicant algunes cròniques referides a autors locals amics seus, com Xavier Gols.³ Compositor excepcional, ple de bonhomia —a dir dels qui el van conèixer— i persona molt popular, la ciutat de Tarragona va dedicar-li un carrer.

L'obra musical de Ritort ha estat classificada en dos grans grups o apartats estilístics: la música religiosa i la música profana. En el primer bloc s'inclouen, majoritàriament, responsoris, motets i pregàries i, en el segon apartat, un bon nombre de composicions de goigs a sants o advocacions -algunes d'elles amb lletra de sacerdots de relleu com Carles Cardó o Ramon Muntanyola-, així com un gruix considerable de composicions per a mainada, jocs, balls, sardanes, pasdobles, valsos, etc.

Mescla de música religiosa i profana són obres com "la Passió d'El Morell", que va ser escrita pels anys cinquanta del segle passat; altres pobles i ciutats de l'arxidiòcesi tenen musicats els seus goigs⁴ o himnes per aquest compositor establert a Tarragona: la Mare de Déu de Puigcerver d'Alforja (1940); Sant Isidre de Puigdelfí (1944); els goigs a la Mare de Déu de les Sogues, de la vila de Bellví (1946); la Verge de Misericòrdia de Reus (1954); un ball de faixes de Maldà (1954); un ball de majora-

(4)

Fregaria a la Verge dels Desemparats
Chor

La terra d'levan-ti-na re-
vill en ta ca - pe-lla al - ferros ho-me nat-ge de
pur i ver a - mor puig sou la nostra Rei-na i
vost-ra i mat-ge be-lla per - reix qu'esta volta - Sa de
ma-gic resplen - dor - La Ro-sa perfu-mada la
mio-ti-ca a flu - se na co seu ver-ger for - ma - ren als
A peu de vos-tre al-tar - i ferros ros en e - lles al
Ja - lencia l'o - fe - na la devo - cio mes San-ta qui es puja pro - fe -
zar la devo - cio mes San-ta - qui es puja pro - fe - jar

Virella Prats

les d'Ulldemolins; els goigs a la Mare de Déu de Passanant (1955), etc.

Entre les seves obres més ressenyades i apreciades des del punt de vista creatiu, es troben el "Miserere" a una sola veu i orgue; "La Balanguera", suite per a gran orgue; les "Danses pirinenques", obra pianística a quatre mans i quartet de corda o les suites per a orquestra o banda, amb veus o sense.

L'any 1988, en motiu del centenari del naixement d'aquest compositor, el Secretariat Diocesà de Música Sacra de Tarragona vetllà per recollir aquells materials dispersos que podien trobar-se per les parròquies de l'arquebisbat i aplegar-los en un sol corpus; se'n trobaren alguns, però sobretot van ser localitzades diverses partitures en arxius particulars que encara avui les posseeixen amics seus. És el cas del senyor Josep Malapeira i Xatruc, de Vila-seca (Tarragonès), que fou organista de la parròquia de Sant Esteve i que conserva un llegat de 296 partitures, catalogades l'any 1999 per Montserrat Icart, de Tarragona.

D'aleshores ençà, la Diputació de Tarragona va aplegar les composicions que Mn. Ritort li havia llegat i va guardar-les com un fons dels seus propis arxius. El catàleg d'aquest fons compren 139 composicions musicals i 201 pro-

ves de partitures, datades cronològicament entre 1908 i 1955. Les anotacions dels títols són fetes, indistintament, en castellà o català.

Ara seria igualment convenient que aquesta catalogació tingués continuïtat en les col·leccions particulars que altres persones o entitats puguin guardar dels materials de Mn. Ritort, de manera que, finalment, es pogués arribar a disposar d'una catalogació total de la seva obra, facilitant així l'estudi seriós i complet d'aquest autor, coneixent les seves influències i relacions en la música religiosa contemporània. En aquest sentit no estaria de més, per exemple, dedicar-li un quadern de música de l'estil dels que antigament editava l'Institut d'Estudis Tarraconenses "Ramon Berenguer IV", i que més tard ha continuat publicant la Diputació de Tarragona.⁵

Salvador Ritort i Faus va ser molt popular i reconegut en vida, amb una producció riquíssima i variada; paradoxalment però, aquest reconeixement no s'ha vist correspost després del seu desés. Enric Olivé, parlant del període franquista i posant l'exemple de Mn. Ritort, deia que gràcies a molts capellans catalanistes com ell es van poder recuperar fragments d'una cultura perseguida i elevar "a la categoria de símbol nacional" obres com la Santa Espina".⁶

De ja me Madreen tu dulce se no co mo la a be ja ro bre la flor - be ber
 el nec tar de tu a mo res ja ra la brarte pa mal des mor De ja me Madreen tu dulce se no
 co mo la a be ja ro bre la flor be ber el nec tar de tu a mo res para la brarte ja un
 mor De ja me que entre en tu dulce se no an ca se gu ra de sal va cion que so
 tu hi jo Ma dre que ri da y por fi vi ve mi co ra zon A bre me de se se ue lo la
 puer ta o ya a mo ro ra Vir gen mi voj que roy tu hi ja Ma dre que ri da y por
 fi vi ve mi co ra zon De ja me Madreen tu dulce se no An ca se gu ra de sal
 va cion A bre me de se se ue lo la puer ta o ya a mo ro ra Vir gen mi voj que roy
 tu hi ja Ma dre que ri da y por fi ve ve mi co ra zon De ja

Notes

¹ SRV (Salvador Ramon Vinyes), en l'entrada corresponent del *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*. Editorial Claret. Barcelona, 2001, vol. III, p. 252. Algunes biografies, com la que publicà la *Gran Enciclopèdia Catalana* (vol. 12, p. 630 de l'edició de 1978), li canviaren el segon cognom -Faus- per Fons, probablement influïts per l'error transcrit en el llibre *Tarragona musical (Un siglo de vida artística) 1850-1950*, d'Enric Baixauli Morales, editat a Tarragona l'any 1969 (esbós biogràfic a les pàgines 145 i 180-181). La fins ara millor i més completa biografia crítica i estudi de la seva obra és l'elaborada per mossèn Joan Grifoll i Guasch a *La cultura musical i el seu entorn. Primer centenari del Seminari de Tarragona (1881-1986)*. Gràtiques Moncunill. Valls, 1989, pp. 36-37 i un llarg article del mateix autor, datat el 1993, ciclostilat, que acompanya el catàleg de les obres servades a la Diputació de Tarragona.

² Diputació de Tarragona. Catàleg número 7 (2001)

³ Salvador Ritort: "Concierto de piano de Xavier Gols", *Diario de Tarragona*, desembre de 1929.

⁴ Que nosaltres sapiguem, fins ara han estat publicades les obres dedicades a Sant Antoni de Pàdua dels caputxins de Tarragona, de Sant Magí, de Sant Pau i de la Mare de Déu de la Salut, tots ells de Tarragona, així com les de la Mare de Déu dels Torrents de Vimbodí i de la Mare de Déu de Passanant. Cf. Andrés de Palma de Mallorca: *Goigs a llaor del gloriós Sant Antoni de Padua qu'es venera en l'Església de Sant Miquel del Pla (PP. Caputxins)*. F. Sugrañes. Tarragona, 1928 i la revista dels goigistes tarragonins *Gaudia*, núm. 10, any VIII (agost 1993), p. 43 i núm. 13, any XI (gener de 1996), p. 13.

⁵ Fins ara se n'han publicat sis de quaderns de música, incloent autors que van del segle XVI al XIX, així com l'estudi de les verbetes, a càrrec de Francesc Bonastre, treball que fou guardonat amb la VII beca Manel de Montoliu (Tarragona, 1982).

⁶ Enric Olivé (dir.): *Història del Camp de Tarragona. I, El Tarragonès*. Publ. de la Diputació de Tarragona. Tarragona, 1989, p. 264.